

The background is a dark, almost black, gradient. It is decorated with numerous water droplets of various sizes and shapes, some appearing as simple circles and others as more complex, elongated shapes with highlights and shadows, giving them a three-dimensional appearance. The droplets are scattered across the frame, with a higher concentration in the upper and lower right areas.

SVETOVNI DAN STRANIŠČ

TILEN MAHNIČ IN MARCEL NEMEC

ITS DRUŽBOSLOVJE

19. NOVEMBER 2022

SVETOVNI DAN STRANIŠČ OBELEŽUJEMO 19. NOVEMBRA

Uvedla ga je že leta 2001 organizacija World Toilet, nevladna organizacija s sedežem v Singapurju.

Pravico do vode in sanitarij je Generalna skupščina Združenih narodov priznala za eno od osnovnih človekovih pravic leta 2010, leta 2013 pa je 19. november razglasila za svetovni dan stranišč.

Namen:

- ozaveščati, kako pomembna so stranišča v našem življenju
- poudariti prizadevanja za izboljšanje sanitarnih in higienskih razmer po svetu

ZAKAJ OBELEŽEVATI TA DAN?

- na svetu 2,3 milijarde ljudi doma nima ustreznega stranišča oziroma toaletnih prostorov, med njimi je 620 milijonov šoloobveznih otrok
- boljše in bolj urejene sanitarije bistveno vplivajo na zdravstvene razmere ljudi, neustrezne sanitarne razmere so vzrok diareje in drugih številnih bolezni, ki so vsako leto vzrok za številne smrti

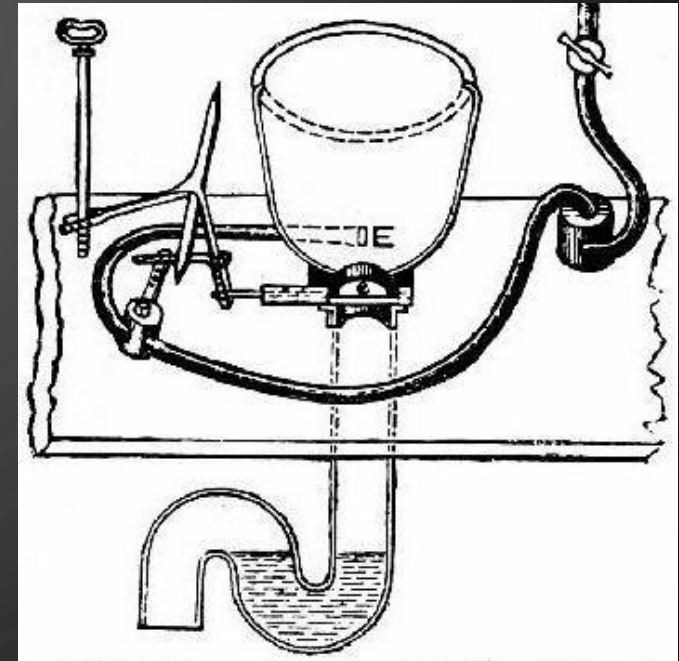

NASTANEK STRANIŠČA

Prvo stranišče naj bi imeli na Kreti pred več kot 2800 leti.

Stranišče z vodo pa naj bi leta 1596 izdelal Anglež sir John Harrington za kraljico Elizabeto I.. Stranišča Elizabeta žal ni hotela uporabljati, ker ji je bilo ljubše prenosno stranišče s pokrovom in ročaji, ki je bilo prekrito z rdečim žametom in čipko.

Šele čez 200 let je prišlo stranišče z vodo v širšo uporabo.

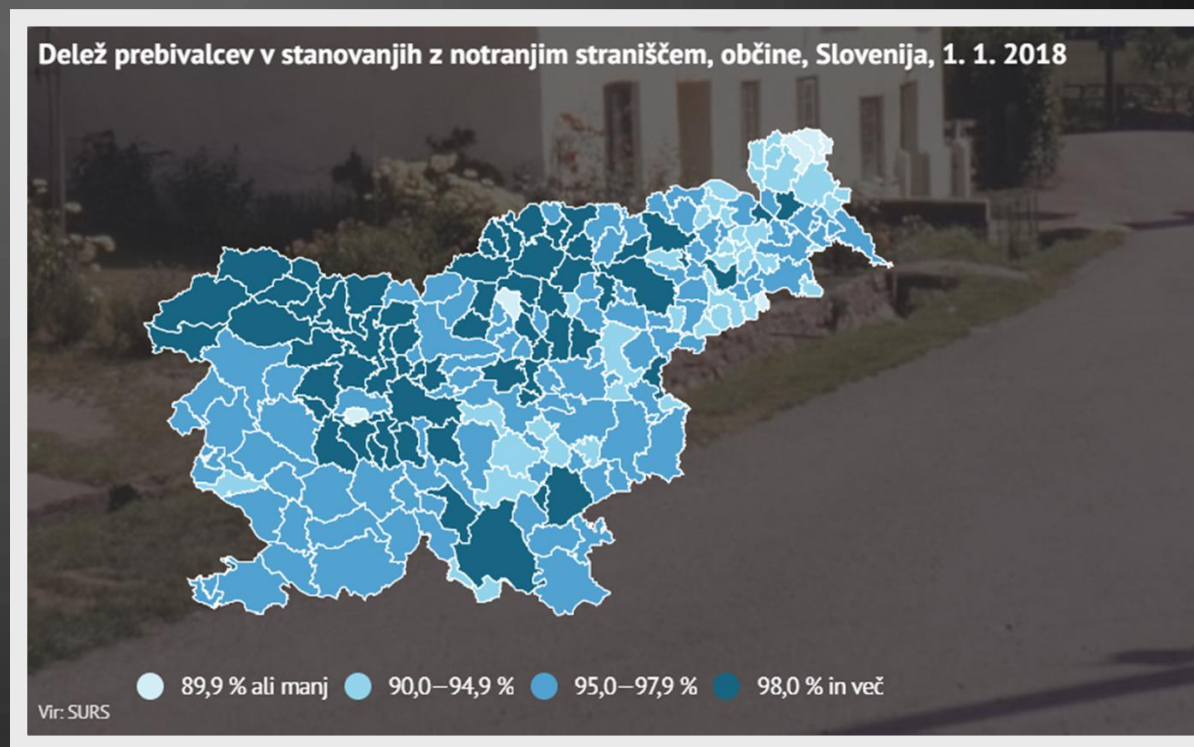
Patent Alexandra Cumminga iz leta 1775, ki je postavil temelje za sodobno stranišče na splakovanje.

IN KAKO JE S STRANIŠČI V SLOVENIJI?

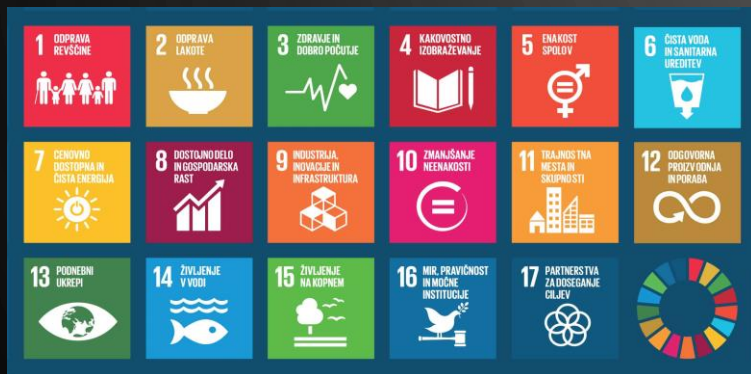
V zadnjih desetletjih je odstotek stranišč v stanovanjih v katerih živijo državljani Slovenije narasel na 98%, ta delež je od leta 1981 narasel za kar 24%.

Okoli 19.700 stanovanj je brez notranjega stranišča ali stranišča nasploh.

Največji delež prebivalcev brez notranjega stranišča je v Prekmurju.

ZN: „DO LETA 2030 NAJ BI VSI IMELI DOSTOP DO VODE IN STRANIŠČA“

Cilj: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri

Do leta 2030 vsem omogočiti enakopraven dostop do ustrezne sanitarne ureditve in higiene ter odpraviti opravljanje potrebe na prostem, pri čemer je treba ustrezno pozornost nameniti ženskam in deklicam ter ljudem v težkih življenjskih okoliščinah.

Cilji trajnostnega razvoja so skupek ciljev bodočega mednarodnega razvoja.

Zasnovani so bili pri OZN in se promovirajo kot Globalni cilji za trajnostni razvoj. Veljajo za obdobje od leta 2015 do leta 2030.

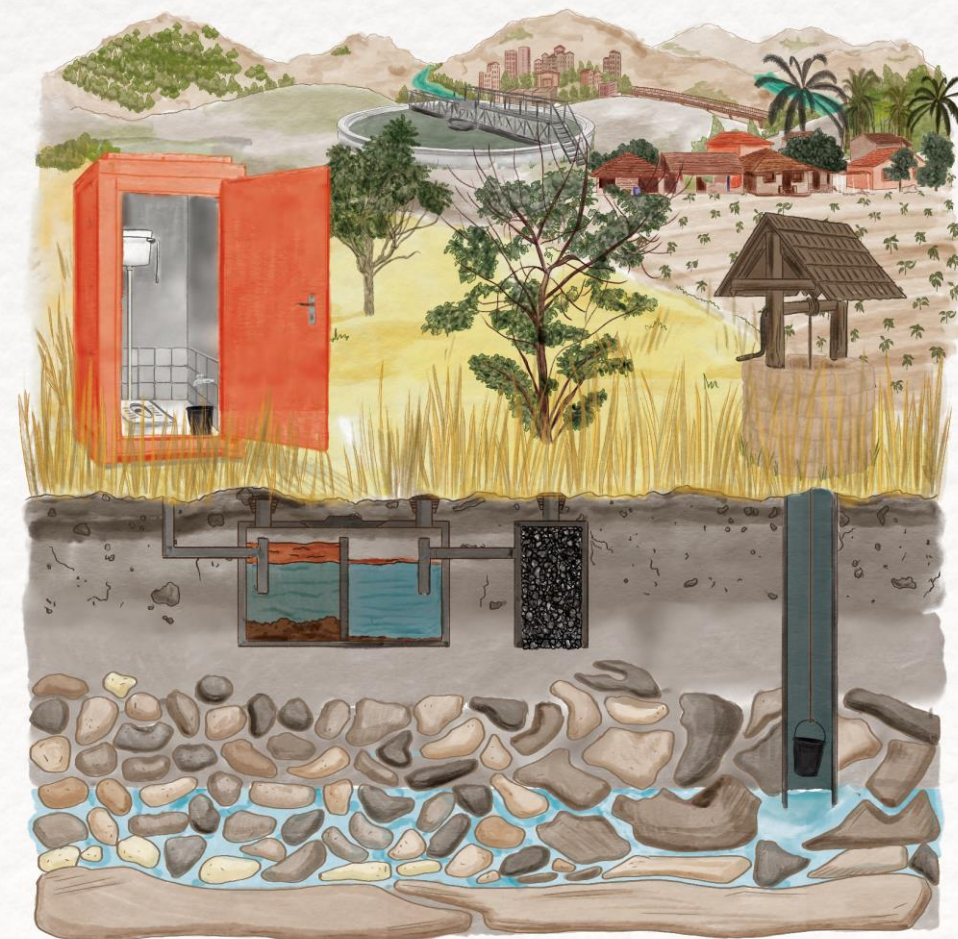
Vsebujejo 17 področij s 169 specifičnimi cilji za ta področja.

DOSTOP DO STRANIŠČA

- najslabši dostop do primernega stranišča med vsemi Zemljani imajo Etiopijci
- v Etiopiji, ki je druga najbolj naseljena Afriška država, je brez ustreznega stranišča kar 93% prebivalcev

Making the invisible visible

Safely managed sanitation systems protect groundwater.
We must ensure safe toilets for all by 2030.

LETOŠNJA TEMA DNEVA: „NAREDITI NEVIDNO VIDNO“

Letošnja kampanja „Narediti nevidno vidno“ ozavešča o vplivu neprimernih sanitarij na podtalnico, ki je vir pitne vode. Težava onesnaževanja podtalnice ni vidna, ker je ta skrita pod zemljo.

Podtalnica je največji vir čiste vode na svetu. Pomembna je kot vir pitne vode, za kanalizacijo, kmetijstvo, industrijo in ekosisteme. Ob vse hujših podnebnih spremembah in naraščanju števila svetovnega prebivalstva, nedavno je Zemlja dobila osem milijard človeških prebivalcev, je podtalnica ključna za preživetje človeštva.

Organizacija World Toilet opozarja, da so stranišča in sanitarni sistemi v mnogih delih sveta zanemarjeni ali slabo vzdrževani, kar ima velike posledice na zdravje, gospodarstvo in okolje - zlasti v najrevnejših in najbolj marginaliziranih skupnosti.

ZANIMIVOSTI

Kratica WC izhaja iz angleške besede water-closet, kar v dobesednem slovenskem prevodu pomeni vodna omara.

Vsak dan stranišče "obiščemo" vsaj od šestkrat do osemkrat, kar nanese okoli 2.500-krat na leto.

Na stranišču v življenju preživimo približno 3 leta.

Who cares about toilets?

15 NOVEMBER
WORLD
TOILET
DAY
Valuing Toilets

3.6 billion people do. Because they don't have one.*

If you have a toilet, thank it for these nine reasons:

01. Taking away our pee and poo.
02. Keeping human waste out of our water and food chains.
03. Maintaining our dignity.
04. Protecting us from killer diseases like cholera...
05. ...and helping reduce malnutrition...
06. ...which helps keep children in school...
07. ...and when there are toilets at school, girls don't have to stay home while they're menstruating...
08. ...and the same goes for having decent toilets at work and in all other places.
09. And finally, we can thank toilets for creating lots of jobs. Sanitation systems need people to run them, 24/7, 365, forever.

*3.6 billion people don't have access to a safely managed sanitation service. (WHO/UNICEF 2021)

- **WORLD TOILET DAY SONG FOR WATERAID**

https://www.youtube.com/watch?v=otsbgfsw_cc

WORLD TOILET DAY - WHERE YOU GO, MATTERS

<https://www.youtube.com/watch?v=K12osl3B8co>

WHO CARES ABOUT TOILETS? | WORLD TOILET DAY | UNITED NATIONS | UN WATER (2021)

<https://www.youtube.com/watch?v=yxb5yhpn8xk>

VIRI

- <https://deloindom.delo.si/19-november-svetovni-dan-stranisc>
- <https://aktivni.metropolitan.si/zdravje/19-november-svetovni-dan-stranisc-kliknite-na-galerijo-staniscnih-zevzdniskih-seljic/>
- <https://www.eto-muzej.si/sl/blog/svetovni-dan-stranisc>
- <https://www.kostak.si/arhiv-novic/1997-19-novembra-je-svetovni-dan-strani%c5%a1%c4%8d.html>
- <https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/9184>
- <https://www.pomurec.com/vsebina/60162/v-prekmurju-je-najvec-stanovanj-brez-notranjega-stranisca>
- <https://www.dostop.si/vec-kot-polovica-ljudi-sveta-zivi-brez-ustreznih-stranisc/%c5%be>
- <https://hankingforhistory.Com/the-history-of-medieval-toilets-and-plumbing/>
- <https://www.Pinterest.Com/ideas>
- <https://www.Worldtoiletday.Info/>
- <https://www.Worldtoiletday.Info/share-2022>
- <https://www.Rtvslo.Si/zdravje/3-6-milijarde-ljudi-nima-dostopa-do-ustreznih-sanitarij/647963>

Slike

- https://pixabay.com/images/search/toilet/?manual_search=1